

Mariestads kommun

Rektorn vid Hasslerörs skola och Lyrestads skola

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn av Hasslerörs skola och Lyrestads
skola
i Mariestads kommun

Tillsyn i Hasslerörs skola och Lyrestads skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Mariestads kommun under vårterminen 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Hasslerörs skola besöktes av Skolinspektionen den 16 januari och Lyrestads skola den 17 januari, 2013.

Fakta om skolorna

Verksamheterna vid Hasslerörs skola och Lyrestads skola leds av samma rektor, som även ansvarar för fritidshemmen som finns i anslutning till respektive skola. Vid tiden för tillsynsbesöken hade en nytilträdd rektor varit i tjänst i ett fåtal dagar. Vid rektorsintervjun deltog därför tidigare rektor samt nytilträdd rektor. Det som i beslutet fortsättningsvis anges som "rektor uppger" eller liknande, avser tidigare rektors uppgifter.

Hasslerörs skola ligger på landsbygden cirka en mil nordost om Mariestad. Vid skolan finns 8 elever i förskoleklass och 55 elever i grundskolans årskurser 1-6. Eleverna organiseras vid vissa lektioner i åldersblandade grupper. Verksamheten omfattar också ett fritidshem med 33 elever. I samma lokaler som skolan finns också en förskola. Den pedagogiska personalen är organiserad i ett arbetslag.

Lyrestads skola ligger i samhället Lyrestad drygt två mil nordost om Mariestad. Skolan har 9 elever i förskoleklass och 84 elever i grundskolans årskurser 1-6. Verksamheten omfattar också ett fritidshem med 30 elever. I samma lokaler finns också en förskola. Den pedagogiska personalen är organiserad i ett arbetslag.

Hasslerörs skola: I den verksamhetsredogörelse som Skolinspektionen har begärt av rektor inför tillsynen framgår lärarnas bedömning av elevernas kunskapsresultat. Lärarna vid Hasslerörs skola bedömde att i stort sett samtliga elever i årskurs 3 nått kunskapskraven i ämnet matematik samt i de naturorienterande och de samhällsorienterande ämnena vid slutet av läsåret 2011/12. Motsvarande siffra i ämnet svenska var 77 procent. Enligt Skolverkets officiella statistik som visar elevernas resultat vid de nationella ämnesproven i årskurs 3 (2011/12) ligger skolans resultat i nivå med riket eller strax över.

Enligt skolans verksamhetsredogörelse bedömde lärarna vid vårterminens slut 2012 att samtliga elever i årskurs 6 nådde kunskapskraven i tolv ämnen (se vidare i detta beslut under rubriken Bedömning och betygsättning). I ämnena

engelska, idrott och hälsa, matematik och svenska, bedömdes enstaka elever inte nå kunskapskraven. Skolverkets statistik visar att andelen elever vid Hasslerörs skola som nådde kravnivån vid de nationella ämnesproven i ämnet svenska varierar, mellan som lägst 70 procent vid ett av delproven till som högst 100 procent. I ämnet matematik nådde som lägst 78 procent av eleverna kravnivån vid ett av delproven, medan samtliga elever klarade ett annat delprov. Andelen elever som nådde kravnivån i ämnet engelska varierar mellan 87 och 93 procent för de olika delproven.

Lyrestads skola: Enligt Lyrestads skolas verksamhetsredogörelse bedömdes samtliga elever i årskurs 3 uppnått kunskapskraven i de naturorienterande- och samhällsorienterande ämnena vid slutet av läsåret 2011/12. Motsvarande siffra i ämnet matematik var 77 procent och i ämnet svenska 85 procent. Enligt Skolverkets officiella statistik som visar elevernas resultat vid de nationella ämnesproven i årskurs 3 ligger skolans resultat i nivå med riket eller strax över.

Enligt skolans verksamhetsredogörelse bedömde lärarna vid vårterminens slut 2012 att samtliga elever i årskurs 6 nådde kunskapskraven i alla ämnen (se vidare i detta beslut under rubriken Bedömning och betygsättning). Skolverkets statistik visar att andelen elever vid Lyrestads skola som nådde kravnivån vid de nationella ämnesproven i ämnet svenska varierar, mellan som lägst 79 procent vid ett av delproven till som högst 100 procent. I ämnet matematik nådde som lägst 93 procent av eleverna kravnivån vid ett av delproven, medan samtliga elever klarade ett annat delprov. Andelen elever som nådde kravnivån i ämnet engelska varierar mellan 86 och 93 procent för de olika delproven.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Hasslerörs skola och Lyrestads skola visar att verksamheterna har stora utvecklingsbehov. Redan vid Skolverkets utbildningsinspektion som genomfördes 2007 konstaterades flera brister vid skolorna. Trots att det gått sex år sedan dess har bristerna inte rättats till. Skolinspektionen finner detta anmärkningsvärt och rektor och huvudmannen måste nu vidta kraftfulla åtgärder för att säkerställa att alla elever ges tillgång till en utbildning av god kvalitet.

För att nå en gemensam hållning i det fortsatta arbetet krävs att rektor på ett tydligt sätt tar ansvar för skolornas och fritidshemmens utveckling och ser till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete i verksamheterna. Vid skolorna finns sammanställningar av elevernas kunskapsresultat, dock saknas en viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet eftersom elevernas resultat inte analyseras. För att en analys av kunskapsresultaten ska ge ett relevant underlag för verksamhetens fortsatta utveckling, behöver rektor först säkerställa att lärarnas bedömning och betygsättning sker utifrån skollagens och läroplanens krav. En konsekvens av att arbetet med bedömning och betygsättning brister är exem-

pelvis att skolorna inte kan säkerställa att alla elever får det särskilda stöd de vid behov har rätt till.

Bristen på systematik i planering, uppföljning och utvärdering av arbetet får genomslag på många områden i skolorna och fritidshemmen. De åtgärdsprogram som upprättas för elever i behov av särskilt stöd följs inte upp och utvärderas inte i tillräcklig omfattning. Verksamheternas likabehandlingsplaner (årlig plan mot kränkande behandling) är inga levande dokument där åtgärder i det förebyggande arbetet kopplas till en kartläggning av vilka behov verksamheterna har. Det systematiska kvalitetsarbetet ska förutom kunskapsresultaten även omfatta resultaten av värdegrundsarbetet, men vid skolorna finns ingen dokumentation som visar att sådana bedömningar görs. Skolorna måste också följa upp och utvärdera om undervisningen i tillräcklig utsträckning är anpassad utifrån de olika behov som eleverna har.

Skolinspektionen konstaterar att personalen vid Lyrestads skola visar stor medvetenhet om sin verksamhets brister och en tydlig ambition och vilja att utvecklas vidare. Av avgörande betydelse för skolornas fortsatta utveckling är att det bedrivs ett tydligt pedagogiskt ledarskap som säkerställer att verksamheterna som helhet inriktas mot de nationella målen.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden nödvändiga för huvudman att åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Mariestads kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 3 juni 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Mariestads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Vidare anger skollagen att utbildningen ska ta hänsyn till elevers olika behov och ge stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Vid intervjuer med personal i Hasslerörs skola framkommer att de anser att de små klasserna gör att de har tid att se alla elever och individualisera undervisningen. Vidare berättar personalen att de har haft mer resurser förr och att det kan vara svårt att hinna utmana alla elever i alla ämnen. Personalen vid Lyrestads skola berättar i intervjuer att de redan när de planerar ett moment i undervisningen försöker ha ett "individtänk". Exempelvis ges eleverna olika svårigheter på böcker. Dock säger personalen att det oftast är de lite duktigare eleverna som inte alltid får så stora utmaningar. Elever vid de båda skolorna uppger vid intervjuer att nästan alla elever arbetar med samma saker i klassrummet och de har svårt att ge exempel på att lärarna ger dem individuella utmaningar i sitt lärande. Skolinspektionen har vid tillsynen tagit del av exempel på individuella utvecklingsplaner från de båda skolorna. I dessa utvecklingsplaner framgår inte hur skolorna avser att arbeta för att ge eleverna ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin utveckling (se vidare i detta beslut under rubriken Bedömning och betygsättning).

Utredningen visar att lärarna vid de båda skolorna inte i tillräcklig utsträckning alltid ger alla elever den ledning och stimulans som de behöver för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Verksamheterna uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 3 § första meningen skollagen

Grundläggande värden och inflytande**Bedömning**

Mariestads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Utformningen av inflytandet ska anges i planeringen av verksamheterna och skolorna ska ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.
- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Enligt läroplanen har rektor har ansvaret för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Enligt elever vid Hasslerörs skola som Skolinspektionen samtalat med är det beroende på vilken lärare de har huruvida de har möjlighet till inflytande över undervisningen. Några elever beskriver att de nyligen fått en lärare som frågar hur de vill arbeta i olika ämnen och som låter dem vara med i planeringen av undervisningen. Elever från andra klasser säger att de inte känner igen det sättet att arbeta. I deras klasser är det lärarna som planerar själva och berättar hur och med vad eleverna ska arbeta. Personalen vid Hasslerörs skola ger i samband med intervjun något exempel på hur de arbetar med elevinflytande, dock framkommer att inflytandet mest handlar om i vilken ordning arbetsuppgifter ska göras samt hur ett arbete ska redovisas. Vidare uppger personalen att det inte finns någon gemensam planering för hur de ska arbeta med elevinflytande.

I samtal med elever vid Lyrestads skola framkommer att elevernas inflytande varierar mellan olika klasser. Enligt personalen finns det ingen planering vid skolan för arbetet med elevinflytande. Vidare framkommer att personalen anser att arbetet med elevinflytande behöver utvecklas vid skolan. Av dokumentstudier och i intervjuer med rektor framkommer att det vid skolan saknas en gemensam planering för hur elevernas ansvar och inflytande ska öka utifrån ålder och mognad. Vidare uppger rektor att det finns rutiner för klass- och elevråd vid skolorna och att det som eleverna inte har något inflytande över är planeringen av undervisningen.

Av utredningen framgår att eleverna vid Hasslerörs skola och Lyrestads skola inte ges ett aktivt inflytande över utbildningen. Utformningen av inflytandet anges inte i planeringen av verksamheten och skolorna har inte en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Alla elever har heller inte ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Verksamheterna uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 10 § samt 4 kap. 9 § och 14 § första stycket skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero**Bedömning**

Mariestads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Skolorna och fritidshemmen ska ha rutiner för att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.
- Skolorna och fritidshemmen ska ha rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.
- Det ska för varje skolenhet och verksamhet finnas en plan mot kränkande behandling som anger dels konkreta åtgärder som skolenheten och varje särskild verksamhet avser att påbörja och genomföra under det kommande året utifrån en aktuell kartläggning, dels en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skollagen ska det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Vidare ska huvudmannen, enligt skollagen, se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska också innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Hasslerörs skola har inför Skolinspektionens besök sänt in dokumentet "Plan för likabehandling", tillika plan mot kränkande behandling. Planen är upprättad i september 2011 och hänvisar till gammal lagstiftning. De åtgärder som presenteras i planen är av generell karaktär och det framgår inte vilka av dem som ska påbörjas eller genomföras under läsåret. Det framgår heller inte om de uppräknade åtgärderna är kopplade till en kartläggning av verksamheternas behov av insatser i arbetet med att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. I planen saknas en redogörelse för hur föregående års åtgärder genomförts. Vidare anges inte rutiner för hur skolan och fritidshemmet ska agera i situationer där en elev känt sig kränkt av en vuxen.

Den "Plan för likabehandling" som finns vid Lyrestads skola är upprättad i oktober 2012. Planen har till stor del samma struktur och brister som Hasslerörs skolas plan. I Lyrestads skolas plan finns dock en rutin för hur skolan och fritidshemmet ska agera i situationer där en elev känt sig kränkt av en vuxen. Rektor uppger vid intervjuer att det är de planer som sänts in till Skolinspektionen som personalen arbetar efter men att de kanske inte alltid är ett aktivt verktyg i värdegrundsarbetet. Vidare uppger rektor att det påbörjats så kallade trygghetsvandringar vid Lyrestads skola som ett led i att kartlägga verksamhetens behov av åtgärder i det förebyggande arbetet.

I den dokumentation rektor sänt in till Skolinspektionen framgår att fritidshemmen inte har några egna planer och att skolornas planer gäller även för fritidshemmen.

I samtal med personal vid de båda skolorna framkommer att rektor inte alltid informeras om befarade kränkningar, vilket bekräftas i intervju med rektor. Enligt rektor anmäler han inte alltid till huvudmannen då en befarad kränkning ägt rum. Vidare uppger rektor att huvudmannen inte efterfrågar rapporteringar eller utredningar av befarade fall av kränkningar och att rektor inte känner till om det finns någon rutin för att säkerställa att detta sker.

Av utredningen framgår att de båda skolenheterna saknas en plan mot kränkande behandling som utgår ifrån en kartläggning av behoven vid varje särskild verksamhet, det vill säga förskoleklass, grundskola och fritidshem. Vidare saknas en redogörelse för vilka konkreta åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under året för att förebygga och förhindra kränkande behandling liksom en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder genomförts. Vidare visar utredningen att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling inte alltid anmäler detta till rektor, samt att signaler om kränkande behandling inte rapporteras till huvudmannen. Vid Hasslerörs skola saknas även en rutin för hur skolan och fritidshemmet ska agera i situationer där en elev känt sig kränkt av en vuxen. Verk-

samheterna uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

6 kap. 6, 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

Mariestads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Den vid Hasslerörs skola som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen ska anmäla detta till rektor.
- Rektor vid Hasslerörs skola ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Rektor ska se till att åtgärdsprogrammen vid Hassleröds skola och Lyrestads skola anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta enligt skollagen anmälas till rektor. Rektor ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogram beslutas av rektor. I läroplanen anges rektor har ett särskilt ansvar för att stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör.

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av från de båda skolorna är av varierande kvalitet. Det framgår inte tydligt i alla åtgärdsprogram vilka elevens behov är. Då elevens behov inte är tydligt presenterade är det svårt att veta om de åtgärder som presenteras är relevanta för de behov eleven har. I några exempel är det mest fokus på var eleven ska få sin undervisning

och vem som ska bedriva den, men svårt att utläsa hur de åtgärder som sätts in är kopplade till elevens behov och till de mål som satts upp i åtgärdsprogrammen. Av åtgärdsprogrammen framgår att en stor del av åtgärderna ska genomföras utanför elevens ordinarie undervisningsgrupp. Generellt saknas en tydlig information om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Skolinspektionen har tagit del av åtgärdsprogram där åtgärden exempelvis är att "arbeta med elevassistent några tillfällen per vecka" eller "träna läsning med extra läsläxa". Inget av de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av behandlar andra ämnen än engelska, matematik och svenska.

Lärare vid Hasslerörs skola uppger vid intervjuer att de anser att de har åtgärdsprogram för de elever som är i behov av det och att de diskuterar med specialpedagogen när åtgärdsprogrammen ska upprättas.

I intervjuer med lärare från Lyrestads skola efterfrågas ett tydligare stöd från elevhälsan vid upprättandet av åtgärdsprogram. Personalen säger att de tycker det är ett utvecklingsområde för skolan att bli bättre på att formulera sig i åtgärdsprogrammen.

Enligt elevhälsan för de båda skolorna är de åtgärdsprogram som upprättas i varierande mån ett levande verktyg i det dagliga arbetet i klassrummen. Vidare uppger elevhälsan att de behöver bli bättre på att följa upp de insatta åtgärderna och att det ska göras med tätare intervaller än nu, vilket de tror blir möjligt med kortare och tydligt utvärderingsbara mål i åtgärdsprogrammen. Enligt elevhälsan har det funnits en tendens till att skriva åtgärdsprogram så att insatserna ska ligga på någon annan än den ordinarie läraren. Enligt rektor har alla elever i behov av särskilt stöd ett åtgärdsprogram. Vidare uppger rektor att han talat med elevhälsan om att skolorna ska utveckla sitt arbete med åtgärdsprogrammen så att det går att utvärdera de insatser man satt in.

Lärarna vid Hasslerörs skola har enligt verksamhetsredogörelsen bedömt att samtliga elever nått kunskapskraven i de flesta ämnena. Dock framkommer vid intervjuer med lärarna att de gjort detta trots att de varit medvetna om att flera elever inte nått kunskapskraven i flera ämnen. Någon anmälan till rektor om att det befaras att dessa elever inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås har inte gjorts för alla ämnen. Inte heller har eleven eller elevens vårdnadshavare informerats. Syftet skulle enligt lärarna vara att undvika att eleverna skulle känna sig misslyckade, vilket kunde riskera att knäcka elevernas självförtroende. Tillsynen av Hasslerörs skola visar att lärarnas bedömning av elevernas kunskapsutveckling inte görs i enlighet med författningarna i alla ämnen (se vidare under rubriken Bedömning och betygsättning).

Dokumentstudier visar att det i den rutin för arbetet med upprättande av åtgärdsprogram som finns i Mariestads kommun, framgår att lärare ska samråda med elevhälsan i samband med utredningar av elevers eventuella stödbehov.

Vid elevhälsoteamets möten medverkar enligt rektor inte kurator eller psykolog (se vidare under rubriken "Erbjudande av utbildning").

Av utredningen framgår att den som uppmärksammar att en elev vid Hasslerörs skola inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen, inte alltid anmäler detta till rektor.

Trots att lärarna vid Hasslerörs skola är medvetna om att det finns elever som inte når kunskapskraven i vissa ämnen underrättas inte rektor om detta. Rektor kan då inte se till att elevens eventuella behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Vidare visar utredningen att rektor inte ser till att de båda skolornas åtgärdsprogram anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Verksamheterna uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Mariestads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Läraren ska vid bedömning och betygssättning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven/kraven i kursplanen, och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.
- Rektorn ska se till att lärarna är väl förtrodda med regelverket som gäller för bedömning och betygssättning.
- I de individuella utvecklingsplanerna ska framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Betygssättning

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt och redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektor.

Av Hasslerörs skolas verksamhetsredogörelse framgår att alla elever i årskurs 6 bedömdes nå minst kunskapskraven i tolv av utbildningens ämnen. I ämnena engelska, matematik och svenska, där det finns nationella ämnesprov till vägledning i bedömningen har skolan redovisat en lägre måluppfyllelse. Samma mönster finns för elever i årskurs 3, där måluppfyllelsen i de ämnen där det genomförs nationella ämnesprov bedömdes vara lägre än i övriga ämnen med kunskapskrav för årskursen. Vid intervjuer med personal i Hasslerörs skola framkommer att personalen är medveten om att de bedömt måluppfyllelsen högre i ämnen där det saknas nationella ämnesprov och att det varit en medveten strategi från personalens sida i syfte att eleverna inte ska känna att de misslyckas i för många ämnen.

I Lyrestads skola bedömdes, enligt skolans verksamhetsredogörelse, alla elever i årskurs 6 nå målen i samtliga ämnen. Samtliga elever i årskurs 3 bedömdes nå kunskapskraven i de naturorienterande- och samhällsorienterande ämnena, medan måluppfyllelsen var lägre i ämnen med nationella ämnesprov. Personal vid Lyrestads skola uppger vid intervju att de inte upplever att de har tillräckligt bra mätmetoder i samtliga ämnen för att bedöma elevernas kunskaper. Det framkommer att det som mäts i viss utsträckning är de genomförda momenten och om eleven klarat en gräns som lärarna satt upp på ett prov. Vidare framkommer att personalen anser det vara svårt att göra heltäckande bedömningar i alla ämnen och att resultaten vid skolan troligtvis skulle sjunka om de gjorde det eftersom det nu funnits en risk att allt inte blivit mätt och att eleverna då inte blivit bedömda utifrån alla kunskapskrav.

Enligt rektor har det förts diskussioner vid de båda skolorna angående skillnaderna i måluppfyllelse mellan de ämnen där det finns nationella ämnesprov och övriga ämnen. Vidare säger rektor att han tror det kommer att se annorlunda ut när den nya läroplanen implementerats fullt ut. Enligt rektor är de nationella ämnesproven styrande i bedömningen samtidigt som han tror att lärarnas bedömning i övriga ämnen kan ha brister.

Vid intervjuer med personal vid Hasslerörs skola framkommer att betygen höstterminen 2012 sattes av en elevassistent som vikarierade för en lärare som slutade under terminens gång. Vidare säger personalen att de inte tycker att de fått tillräcklig utbildning i de nya styrdokumentet. Vid personalintervju i Lyrestads skola framkommer att personal efterfrågat kompetensutveckling kring bedömning och betygsättning men att det varit svårt att få gehör för önskemålet. Enligt rektor för de båda skolorna har personalen deltagit i Skolverkets utbildning kring betygsättning.

Av utredningen framgår att lärarna vid de båda skolorna vid bedömning och betygsättning inte utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven/kraven i kursplanen, och gör en

allsidig bedömning av dessa kunskaper. Elever vid Hasslerörs skola har bedömts nå minst kunskapskraven trots att personalen säger sig vara medvetna om att så inte är fallet. Personalen vid Lyrestads skola gör inte bedömningar utifrån alla kunskapskrav. Vidare framgår att rektorn inte ser till att lärarna vid de båda skolorna är väl förtrogna med regelverket som gäller för betygsättning. Verksamheterna uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionen har tagit del av individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen från de båda skolorna. I flera individuella utvecklingsplaner är det stort fokus på vad eleven själv måste ta ansvar för, som att läsa läxor och träna hemma. Däremot framgår inte hur skolan avser att arbeta för att ge eleven förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Enligt rektor har skolorna nyligen börjat använda sig av ett databaserat system för elevernas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen.

Utredningen visar att eleven och elevens vårdnadshavare inte i tillräcklig utsträckning informeras om elevens kunskapsmässiga utveckling eftersom det i elevernas individuella utvecklingsplaner inte framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Verksamheterna uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 14 § samt 10 kap. 13 § skollagen

Lgr 11 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Mariestads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska som pedagogisk ledare och chef ansvara och verka för att utbildningen utvecklas mot de nationella målen i skola och fritidshem.

- Rektorn ska ansvara för skolans och fritidshemmets resultat och för att det bedrivs ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätta resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Läroplanen anger att rektorn har ett övergripande ansvar för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att ett systematiskt kvalitetsarbete genomförs vid enheten. Kvalitetsarbetet ska bestå av planering, uppföljning och utveckling av verksamheten och ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska enligt skollagen vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Enligt personalen vid Hasslerörs skola har rektor inte så stor möjlighet och tid att sätta sig in i hur lärarna lägger upp sitt arbete. Vidare framkommer att personalen inte anser att rektor varit på skolan i så stor utsträckning, men att det blivit bättre sedan han fick en arbetsplats vid skolan. Enligt personalen har rektor inte tydligt presenterat någon tanke om skolans utvecklingsbehov eller tagit initiativ till diskussioner kring pedagogiska frågor, istället uttrycker personal att de skött sig mycket själva.

Vid intervjuer med personal vid Lyrestads skola framkommer att de saknar någon som utmanar dem i pedagogiska frågeställningar. Vidare säger personalen att de är medvetna om verksamhetens utvecklingsbehov och att de saknat någon som tydligt visar vad som ska prioriteras.

Som framgår i detta beslut finns en rad brister i verksamheterna som tydligt vilar på rektors ansvar. Exempelvis har rektor ansvaret för att skolornas arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas och rektor ska se till att till lärarna är väl förtrogna med regelverket som gäller för bedömning och betygsättning. Utredningen visar att lärarna vid de båda skolorna arbetar i samverkan med kollegor, men utan ett gemensamt synsätt på eller riktning för verksamheten som helhet.

Enligt rektor finns det ett kvalitetsdokument som ska användas som hjälp i det systematiska kvalitetsarbetet. Vidare uppger rektor att det senaste årets omor-

ganisationer av verksamheten vid Hasslerörs skola har gjort att kvalitetsarbetet stannat av och att det på grund av tidsbrist inte heller vid Lyrestads skola bedrivits något systematiskt kvalitetsarbete, lett av rektor. Dokumentstudier och intervjuer med rektor och personal visar att det inte bedrivs något systematiskt kvalitetsarbete vid de båda skolorna. Intervjuer med personal från de båda skolorna och rektor visar att det inte görs någon analys av elevernas kunskapsresultat och skolorna uppvisar ingen dokumentation som visar hur verksamheterna bedömt måluppfyllelsen av sitt värdegrundsarbete. Det finns heller ingen planering som visar vilka åtgärder som ska vidtas för en ökad måluppfyllelse i verksamheterna. Någon bedömning och analys av hur fritidshemmens verksamhet lever upp till styrdokumentens krav har inte gjorts.

Utredningen visar att rektorn inte tar sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och inte verkar för att utbildningen utvecklas i skola och fritidshem. Rektor ser exempelvis inte till, att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen, eller att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella styrdokumentet. Vidare tar inte rektor ansvar för att det bedrivs ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utvärdering, och som ska leda till utveckling av utbildningen. Verksamheterna uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 9 §, 4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Mariestads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- För eleverna ska det finnas elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Enligt skollagen ska elevhälsan omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska finnas tillgång

till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Av intervjuer med elevhälsan vid de båda skolorna framkommer att kurator inte deltar i elevhälsans regelbundna möten. Då elevhälsan anser att kuratorsinsatser behövs kontaktas kurator. Den skolkurator som finns i skolområde Öster uppger vid intervju att han har ansvar för cirka 1 000 elever och att uppdraget i första hand är inriktat mot elever i årskurserna 7-9. Vidare framkommer vid intervjuer med elevhälsan att psykolog inte ingår i elevhälsoteamets ordinarie möten, men att det går att efterfråga psykolog i samband med vissa utredningar. Skolornas rektor bekräftar den bild som elevhälsan ger och säger att det centralt pågår rekrytering av en kurator som ska arbeta med inriktning på kommunens elever i årskurserna 1-6. Dokumentstudier och intervjuer med elevhälsan och rektor visar att det saknas en gemensam plan för elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete och att elevhälsan inte har något tydligt uppdrag från rektor kring det förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Utredningen visar att elever vid de båda skolorna inte har tillgång till en samlad elevhälsa, d.v.s. medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska kompetenser, som i samarbete med skolan arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja eleven mot målen. Verksamheterna uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Handläggningsrutiner

Bedömning

Mariestads kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Handläggningsrutiner.

- Lyrestads skola ska arbeta efter tydliga rutiner gällande anmälnings-skyldighet till socialnämnden.

Motivering

Skollagen anger att huvudmannen för verksamhet som avses i denna lag (skollagen) och den som är anställd i sådan verksamhet, ska på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Bestämmelser om skyldighet att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd finns i socialtjänstlagen.

I den verksamhetsredogörelse som rektorn lämnat inför tillsynen framkommer att personal som känner oro för att en elev far illa omgående rapporterar till rektor som gör en anmälan till socialnämnden. Vidare framgår av verksamhetsredogörelsen att om misstanken är av akut allvarlig art och rektor inte går att få tag på så gör upptäckande personal själv en anmälan omgående. Av intervjuer med personal vid Lyrestads skola framkommer att de tycker det är lite otydligt kring rutinerna för att anmäla till socialnämnden. De berättar att rutinen säger att anmälan ska gå via rektor men att de upplever att det lämnats information till rektor som sedan inte lämnats vidare till socialnämnden. Det framkommer också av Skolinspektionens enkät som besvarats av personal vid Lyrestads skola att det finns en osäkerhet kring vad som gäller beträffande anmälnings-skyldighet.

Utredningen visar att Lyrestads skola och fritidshem inte har tydliga rutiner gällande anmälnings-skyldighet till socialnämnden. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

29 kap. 13 § andra stycket skollagen

14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453)

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråd Erik Bergeå och jurist Susanna Åhgren deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Magnus Haglund
Enhetschef

Mats Aronsson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan och fritidshemmet, redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet redovisas i ett sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka

åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).